

Regeringskansliet, landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.jl@regeringskansliet.se

Yttrande till remiss om förhandsbedömning av finansieringsinstrument inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken SJV Utvärderingsrapport 2025:9.

Er beteckning: LI2024/02074

Sammanfattning

Länsstyrelsen instämmer i stort i utredningens förslag om att inte införa några marknadskompletterande finansieringsinstrument under nuvarande programperiod. Även på längre sikt ställer sig länsstyrelsen tveksam till ett finansieringsinstrument i form av kreditgarantier som riktas generellt till alla jordbruksföretag och investeringar.

Som utredningen fastslår måste i första hand andra åtgärder för att stärka jordbruksföretagens långsiktiga lönsamhet, minska den administrativa bördan och genomföra regelförenklingar prioriteras. Länsstyrelsen vill dock likt många andra länsstyrelser understryka att arbetet med regelförenklingar är komplext och att nödvändiga förändringar inte låter sig göras på kort sikt.

Om en statlig kreditgarantifond blir aktuell under kommande programperiod bör garantierna primärt omfatta unga jordbrukare och generationsskiften såsom utredningen föreslår.

Utredningen lyfter också behovet av att fler investeringar genomförs som verkligen kan bidra till den samlade produktionen av livsmedel. Länsstyrelsens uppfattning är att det främst är företag som är eller genom investeringar kan bli hållbart och långsiktigt lönsamma som ska premieras inom jordbrukspolitiken.

2 Marknadsanalys

Analysen som görs angående kreditmarknaden delas av länsstyrelsen. Kapital till utlåning finns och marknaden fungerar väl. Det finns således inget finansieringsgap mellan utbud och efterfrågan eller marknadsmisslyckande som gör att t.ex. banker inte kan bedöma branschen riskmässigt vad gäller lånefinansiering. Då det är få lönsamma jordbruksföretag som inte beviljas lån menar länsstyrelsen att en kreditgarantifond endast kommer få marginella effekter. Företag som uppvisat en permanent långvarig och kontinuerlig bristande lönsamhet, ett svagt kassaflöde och dålig återbetalningsförmåga kommer inte långsiktigt att ge ett tillskott till livsmedelsproduktionen och beredskapen av livsmedel. Dessa företag ska inte heller utgöra en målgrupp för investeringsstöden i den strategiska planen och under den kommande programperioden.

Som framhävs i utredningen kan dock en kreditgaranti för en enskild företagare vara berättigad. Om en bank inte anser sig få en fullgod säkerhet för ett lån, men investeringen ändå bidrar till produktion och ökad lönsamhet kan en garanti fylla sitt syfte (som exemplen med djurstallar p.g.a. att byggnaden kan ha ett sämre andrahandsvärde som tas upp i utredningen). Med hänseende till att en kreditgarantifond bedöms få ringa effekter på viljan att låna ut kapital bör det i stället övervägas om stödnivån alternativt stödtaket för investeringsstödet för t.ex. stallbyggnader kan höjas. En investering i ett nytt djurstall är i många fall omfattande och kapitalkrävande. Härav kan det finnas skäl att se över investeringsstödet om problemet med att lån inte kan fås till stallar är utbrett på den allmänna kreditmarknaden.

3 Bedömning av om finansieringsinstrument är lämpligt i den strategiska planen

Om ett finansieringsinstrument ska utgöras av en kreditgarantifond är länsstyrelsens erfarenhet från tidigare arbeten med t.ex. riskkapitalfonder att regler och villkor för fonden måste bli entydiga. När är det motiverat att ställa en kreditgaranti? Vilka företag och vilka investeringar ska en kreditgarantifond vara föremål för sett till företagets lönsamhet och risken med investeringen? Är det rätt verksamheter och investeringar som kan bidra till en ökad livsmedelsproduktion som blir beviljade kreditgarantier? Även länsstyrelsen ser likt utredningen en farhåga i att en

kreditgarantifond kan medföra att långivare ställer krav på att en kreditgaranti ska ställas för ett lån som ändå hade beviljats utan en garanti. Det är därför väsentligt att riktlinjerna och bestämmelserna för en sådan fond blir skarpa så att en kreditgaranti verkligen fyller sitt ändamål. En statlig kreditgarantifond ska inte sätta kapitalmarknaden ur spel och störa en väl fungerande marknad.

Länsstyrelsen vill även poängtera att det kan bli en betydande administration med en kreditgarantifond. Fonden ska startas upp och senare förvaltas av någon intermediär såsom t.ex. ett kreditinstitut (eller som ALMI gjort med riskkapitalfonder). Om kreditgarantin ska gälla för lån med långa återbetalningstider måste förvaltaren följa låntagaren och bevaka företagets verksamhet över lång tid. Villkoren för garantin måste därför efterföljas under en längre period. Omfattningen av administrationen och de personella och ekonomiska resurserna som krävs för att förvalta en fond måste vägas mot nyttan och effekten av att statliga kreditgarantier införs. Därför bör vidare utredningar göras för att klargöra utformningen och förvaltningen av en kreditgarantifond. Om kostnaderna blir för stora och administrationen för tung är det bättre att motsvarande medel avsetts direkt till start- och/eller investeringsstöden i framtiden.

I utredningen ses fler satsningar på generationsskiften och att nya jordbruksföretag kan tillkomma som ett viktigt led i den framtida jordbrukspolitiken. Det är positivt, men länsstyrelsen vill i sammanhanget lyfta några väsentliga aspekter för att stärka unga jordbrukare som företagare och entreprenörer.

Den strategiska planen och kommande program skulle innehålla mer fördjupade och kvalitativa rådgivningsinsatser med inriktning mot ekonomi och affärsutveckling. Bredare utbildningsåtgärder skulle öka kunskapen om och förståelsen för att bedriva ett jordbruksföretag på marknadsmässiga villkor. I kombination med startstödet behövs ett kompletterande och professionellt kompetensutvecklingsprogram i samband med ett generationsskifte eller när ett helt nytt jordbruksföretag startas (likt ALMI:s tidigare mentorprogram). Utredningen har visat på att det är unga jordbrukare som saknar bakgrund i jordbruket som får avslag på sina låneansökningar. Om ett finansieringsinstrument på sikt ska utformas bör det som utredningen hävdar särskilt avse unga jordbrukare när bankerna saknar underlag och historik för sin bedömning av kreditvärdigheten. Ett vidgat fokus på unga

jordbrukare i den strategiska planen som länsstyrelsen föreslår skulle underlätta när bankerna har att ta ställning till rörelsekrediter och investeringslån.

Allmänna synpunkter gällande investeringar och investeringsstöd

Vidare beskrivs i utredningen att investeringstakten behöver öka med fokus på investeringar som bidrar till både bibehållen och ökad produktion.

Länsstyrelsen ser också behovet av att fler investeringar kommer till stånd. Jordbruksföretag som kan bibehålla en produktionsvolym, men förbättra sin lönsamhet är minst lika viktiga för att Sverige sammantaget ska öka livsmedelsproduktionen och självförsörjningsgraden. Investeringar som leder till produktivitetsförbättringar och sänkta produktionskostnader så att vinstmarginalen kan öka måste också prioriteras. Investeringar och investeringsstöd måste även relateras till ett jordbruksföretags kostnadssida för att fler företag ska kunna bli lönsamma. Ett exempel som länsstyrelsen vill trycka på är energibesparingar. Ett renodlat investeringsstöd för att främja sänkta energikostnader som fanns i det tidigare landsbygdsprogrammet skulle med fördel kunna införas igen. Länsstyrelsen vill också framföra att stödet till ny teknik inte efterfrågats alls. Varför så är fallet bör utredas vidare för att få ett underlag för att eventuellt reformera om stödet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av vikarierande landshövding Anneli Hulthén med t.f. avdelningschef Thomas Börjesson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Patrik Pettersson medverkat.